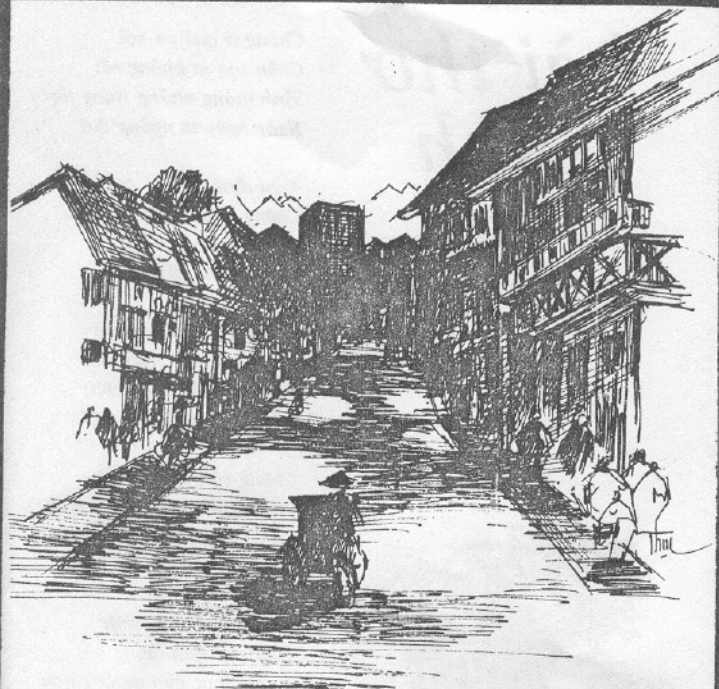

20 năm viết văn làm báo ở Saigon

Hồi ký của

thanh nam

ưng thường tan bộ ra ngoài hoặc tới bên rìa ngã tư trước cửa
sau này là phòng trà Hòa Bình) ngồi nhậu lai rai một vài chai bia và
rừng vẹt lộn hoặc khô mực. Tôi cũng có tới thăm Vĩnh Lộc hai
vào buổi tối. Khác với Trần Lê Nguyễn, Vĩnh Lộc có một đời sống
ngăn nắp, trật tự như một công chức già. Ngày hai buổi đi làm, tối
nhà trọ (một hàng hiên được chủ nhà sửa lại thành phòng ngủ chỉ
ủ kê một chiếc ghế bố và một chiếc bàn viết) đọc sách, viết lách c
tới 10 giờ thì đi ngủ, không bạc bài, nhậu nhẹt... Do đó, anh cũ
không quen biết nhiều các nhóm viết văn làm báo trong Nam ng
nhóm Xuân Huyền và vài người trong tòa soạn tuần báo Đời Mới
cũng chẳng hứa hẹn giúp đỡ được gì cho tôi.

Thời gian này (1953) tại Saigon có khoảng 6 hoặc 7 tờ nhật b
và khoảng gần chục tờ tuần báo. Những tờ báo hàng ngày là Th
Chung, Tiếng Chuông, Tiếng Dội, Tin Điện, Ánh Sáng, Sài Gòn M
(có thể còn thêm một vài tờ nữa nhưng tôi không nhớ rõ). Tuần b
thì có các tờ Đời Mới, Mới, Thắm Mỹ, Tân Thanh, Lễ Sống, B
Dân, Nữ Lưu... Dẫn đầu về số bán hàng ngày là tờ Thần Chung,
đó là Tiếng Chuông, Tiếng Dội... Hai tờ tranh nhau đèn đỏ khi đ
tờ Ánh Sáng và Sài Gòn Mới. Nặng về tin tức, thời sự là Thần Chu
và Tiếng Dội. Thần Chung được coi như tờ báo có tin tức chiến sự
đeo nhất nhờ có nữ ký giả Cẩm Vân (con gái ông Nam Đình) và ký
Francois Sully. Tiếng Dội nổi về mặt phóng sự điều tra với kỹ th
làm báo được coi như tiền bộ vào thời đó của Trần Tấn Quốc và
Xuyên. Tờ này cũng được nhiều người thích đọc vì những p
trương Kịch Trường và Thử Thao. Nghiêng về tin tức địa phương
tiểu thuyết là các tờ Tiếng Chuông, Ánh Sáng, Saigon Mới. Ti
Chuông lúc đó do Phi Vân làm Tổng Thư ký tòa soạn với bộ biên
khá hùng hậu gồm Nguyễn Kiên Giang, Huy Thanh, Việt Qua
Quốc Phụng, Nguyễn Ang Ca... Ánh Sáng của bà quả phụ Lu K
do Thanh Sanh làm chủ bút với bộ biên tập gồm Hải Âu, Tha
Tân... Sài Gòn Mới của bà Bút Trà do Nguyễn Dân làm Tổng Thư
tòa soạn, thành phần bộ biên tập có Nguyễn Vạn An, Lê Minh Hoà

ây thôi. Đồng thời thái độ cởi mở và chân tình của Nguyễn Bá
lưu khi lưu tôi ở lại nhà anh khiến tôi cũng được yên tâm hơn. Suốt
t tuần sau đó, tôi dành hết thời giờ vào việc đọc các loại sách báo
ít bản tại Saigon. Căn nhà Nguyễn Bá Châu ở đường Colonel
adonnet lúc đó (tức đường Lê Lai sau này) là một căn phố lầu hai
g, phía dưới là cơ sở phát hành sách báo, tầng trên là phòng ngủ và
ng làm việc của Châu. Ngày ngày, sẵn sách báo ở nhà dưới tôi cứ
ân lên phòng ngủ của Châu nằm đọc. Buổi tối, ăn cơm xong, tôi
g thững tản bộ ra Ngã Sáu hoặc tới bến Tầm Ngựa trước cửa ga
u này là phòng trà Hòa Bình) ngồi nhậu lai rai một vài chai bia với
ng vịt lộn hoặc khô mực. Tôi cũng có tới thăm Vĩnh Lộc hai lần
 buổi tối. Khác với Trần Lê Nguyễn, Vĩnh Lộc có một đời sống
in nấp, trật tự như một công chức già. Ngày hai buổi đi làm, tối về
i trọ (một hàng hiên được chủ nhà sửa lại thành phòng ngủ chỉ vừa
kê một chiếc ghế bố và một chiếc bàn viết) đọc sách, viết lách cho
10 giờ thì đi ngủ, không bạc bài, nhậu nhẹt... Do đó, anh cũng
ông quen biết nhiều các nhóm viết văn làm báo trong Nam ngoài
óm Xuân Huyền và vài người trong tòa soạn tuần báo Đời Mới nên
ng chẳng hứa hẹn giúp đỡ được gì cho tôi.

Thời gian này (1953) tại Saigon có khoảng 6 hoặc 7 tờ nhật báo
khoảng gần chục tờ tuần báo. Những tờ báo hàng ngày là Thần
ung, Tiếng Chuông, Tiếng Dội, Tin Điện, Ánh Sáng, Sài Gòn Mới
(thể còn thêm một vài tờ nữa nhưng tôi không nhớ rõ). Tuần báo
có các tờ Đời Mới, Mới, Thắm Mỹ, Tân Thanh, Lẽ Sống, Bình
in, Nữ Lưu... Dẫn đầu về số bán hàng ngày là tờ Thần Chung, kế
là Tiếng Chuông, Tiếng Dội... Hai tờ tranh nhau đèn đỏ khi đó là
Ánh Sáng và Sài Gòn Mới. Nặng về tin tức, thời sự là Thần Chung
Tiếng Dội. Thần Chung được coi như tờ báo có tin tức chiến sự sốt
o nhất nhờ có nữ ký giả Cẩm Vân (con gái ông Nam Đình) và ký giả
ancois Sully. Tiếng Dội nổi về mặt phóng sự điều tra với kỹ thuật
n báo được coi như tiến bộ vào thời đó của Trần Tấn Quốc và Tế
iên. Tờ này cũng được nhiều người thích đọc vì những phụ
rơng Kịch Trường và Thế Thao. Nghiêng về tin tức địa phương và
u thuyết là các tờ Tiếng Chuông, Ánh Sáng, Saigon Mới. Tiếng
uông lúc đó do Phi Vân làm Tổng Thư ký tòa soạn với bộ biên tập
á hùng hậu gồm Nguyễn Kiên Giang, Huy Thanh, Việt Quang,
iốc Phượng, Nguyễn Ang Ca... Ánh Sáng của bà quả phụ Lu Khê
Thanh Sanh làm chủ bút với bộ biên tập gồm Hải Âu, Thanh

Thái Sơn, Việt Nhân...

Còn tuần báo, dẫn đầu về số bán là tờ Bình Dân của Phú Đức. Tờ này gần như không có trình bày gì hết, không có cả bìa ngoài, chỉ là hai tờ báo hàng ngày xếp 8 lồng vào nhau, nhờ vậy giá bán rất rẻ, hợp với túi tiền bình dân đúng như tên gọi và nội dung cũng thích hợp với giới này: đăng toàn chuyện phiêu lưu, mạo hiểm, trinh thám. Hàng tuần người ta tranh nhau mua để coi tiếp truyện Châu Về Hiệp Phố của Phú Đức... Tờ thứ nhì có số bán chạy đáng kể là tờ Thẩm Mỹ của bà Lê Thị Sang, con dâu bà Bút Trà do Thiếu Lăng Quân làm Tổng thư ký tòa soạn, cũng đăng nhiều tiểu thuyết như tờ Bình Dân nhưng là loại tình cảm, đường rừng và có thêm những mục Tân nhạc, Điện ảnh, Kịch trường. Kế đó là tờ Đời Mới của Trần Văn Ân do Hoàng Trọng Miên làm Tổng thư ký tòa soạn và tờ Mới của Phạm Văn Tươi với bộ biên tập gồm Vũ Bằng, Thái Linh... Tờ Lễ Sống của Ngô Công Minh hồi đó xuất bản hàng tuần nhưng khuôn khổ và hình thức giống như báo hàng ngày. Tờ Tân Thanh của nhóm Châu Sáng Thế (?) cũng có một hình thức tương tự, tờ này được coi như diễn đàn của nhóm văn nghệ trẻ lúc đó với các cây viết mới trong số có Ngọc Linh... Tờ Nữ Lưu của bà Lan Phương xuất hiện không được thường xuyên vì tuy là báo của phụ nữ nhưng lại ít độc giả hơn tờ Thẩm Mỹ.

Về phía những người viết tiểu thuyết trên báo hàng ngày bấy giờ, ăn khách nhất là Ngọc Sơn, Ngọc Sơn khi đó đang viết độc quyền cho tờ Tiếng Chuông. Về Ngọc Sơn, tôi được nghe một vài giai thoại vui vui như sau:

Một ông cai báo bỏ tiền ra xuất bản cuốn tiểu thuyết đầu tiên của Ngọc Sơn là cuốn Hồng và Cúc, tưởng là cao hứng làm chơi cho vui không ngờ ăn thật, mà lại ăn lớn: ba ngàn cuốn bán hết ngay trong tuần đầu. Tái bản lần thứ hai rồi lần thứ ba trong cùng một năm cũng bán hết sạch. Thấy vậy, ông cai báo tiếp tục xuất bản những cuốn Ngày Về, Rừng Thảm Bể Khơi, Cung Đàn Lỗi Nhịp... cuốn nào cũng bán chạy như tôm tươi và Ngọc Sơn trở thành một hiện tượng của những năm đầu thập niên 50 tại Sài Gòn. Dù bị đả kích, bị chê bai, tiểu thuyết của Ngọc Sơn vẫn dẫn đầu số bán vào thời gian này. Thỉnh thoảng xuống nhà dưới coi Nguyễn Bá Châu làm việc, tôi thấy toa đặt hàng nào của đại lý cũng kê tên sách của Ngọc Sơn lên đầu với số lượng mua nhiều nhất. Do đó, ông cai báo đã bỏ hẳn nghề cũ, mở nhà in ở đường Gia Long, trở thành ông giám đốc nhà in và xuất bản, in báo thuê cho những ông chủ báo nghèo. Và để dành độc quyền Ngọc

làm và cũng là để xa bớt khu vực Kim Chung. Cũng may là hồi đó tôi còn trẻ và cái may thứ hai nữa là Trúc Khanh cũng bỏ hút, theo ông Nguyễn Bá Đình ra Hà Nội, không còn ai rủ rê nữa nên sau nửa tháng vật lộn với những cơn hành hạ khó chịu cả thể xác lẫn tinh thần, tôi mới tạm quên được cái không khí mời gọi, quyến rũ của ánh đèn dầu lạc. Sau này, anh Đình Hùng cho biết sở dĩ tôi thoát được dễ dàng như vậy là vì tôi chỉ mới “mê” cái không khí bàn đèn mà chưa bị “ngấm” thuốc. Tuy nhiên, những buổi tối đối với tôi vẫn còn là những khoảng trống đáng sợ. Để làm đầy những buổi tối, tôi tìm đến rượu và vũ trường. Người bạn đồng hành đêm đêm với tôi lúc đó là Tô Kiều Ngân. Và do sự bỏ đi của Trúc Khanh, tôi đưa Ngân vào toà soạn Thẩm Mỹ cùng làm việc, thoát đầu thì chỉ thay thế Trúc Khanh trong phần truyện dài và thỉnh thoảng 1 truyện ngắn, dần dần tôi để Ngân phụ trách thêm các phần tân nhạc, điện ảnh...Tới khi đài phát thanh Quân Đội chính thức hoạt động hàng ngày, công việc biên tập bận rộn hơn, nhất là từ sau khi ông Trần Lê Nguyễn nổi hứng...tự động giải ngũ, bỏ Sài Gòn ra đi biệt tăm thì tôi lại phải kiêm thêm cả phần bài vở do Nguyễn phụ trách trước kia nên không còn nhiều thời giờ để viết cho Thẩm Mỹ. Tôi đề nghị với anh Chiêu mời Tô Kiều Ngân vào làm chính thức trong toà soạn Thẩm Mỹ. Chức vụ Tổng thư ký toà soạn trên báo không còn nữa, thay vào đó bằng danh hiệu chủ trương biên tập do tôi và Tô Kiều Ngân phụ trách. Lúc đó vào khoảng cuối năm 1953. Làm xong số báo Tết đầu tiên ở Sài Gòn, tôi và Ngân bắt đầu thực hiện đổi mới tờ Thẩm Mỹ.

Đó là những chuyện mà phần sau thiên hồi ký này sẽ đề cập tới...

thanh nam

Sau số này, tác giả xin tạm ngưng một thời gian để hoàn tất tập hồi ký rồi sẽ lại tiếp tục đăng tải từng kỳ trên Văn.